

Fundacja Greenpeace Polska
Ul. Altowa 4
02-386 Warszawa

Warszawa, 20.04.2020

Ministerstwo Aktywów Państwowych
Jacek Sasin, Minister Aktywów Państwowych
ul. Krucza 36/Wspólna 6
00-522 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

zdajemy sobie sprawę jak poważnie i negatywnie obecny kryzys wywołany pandemią koronawirusa wpływa na gospodarkę oraz życie Polek i Polaków. Rozumiemy także, że ta nadzwyczajna sytuacja wymaga podejmowania działań, które będą miały na celu ochronę miejsc pracy oraz zapewnienie osłon dla osób, które obecny model gospodarczy pozostawił lub pozostawi w najbliższym czasie bez środków do życia. Trwająca pandemia pokazuje dodatkowo jak wrażliwa jest polska gospodarka, w obecnym modelu, na różnego rodzaju sytuacje kryzysowe. Dlatego właśnie, myśląc już teraz o długoterminowym wsparciu i pobudzaniu gospodarki w nadchodzącym kryzysie ekonomiczno-społecznym, należy brać pod uwagę jedynie takie rozwiązania, które przyczynią się lepszemu zdrowiu, lepszemu zabezpieczeniu pracowniczek i pracowników oraz będą zapobiegać kolejnym kryzysom, w szczególności katastrofie klimatycznej i towarzyszącej jej serii kryzysów. Jesteśmy przekonani, że rozwój zielonej, neutralnej klimatycznie gospodarki, może być kołem zamachowym stymulującym dalszy rozwój Polski - z pożytkiem dla zdrowia i sytuacji ekonomicznej Polek i Polaków.

W kontekście powyższego, z uwagą przyglądamy się rozwiązaniom proponowanym i wdrażanym przez rząd, w tym tzw. tarczy antykryzysowej oraz sposobowi użytkowania środków publicznych. Monitorujemy także sytuację w poszczególnych sektorach gospodarki, w szczególności tych, których sytuacja jest trudna od dłuższego czasu i których transformacja jest niezbędna by uniknąć kolejnych kryzysów.

Naszą uwagę zwróciła sytuacja górnictwa. W chwili obecnej trwa poszukiwanie rozwiązań by chronić miejsca pracy na czas obecnego kryzysu. Jednocześnie, w ramach planów rządowych, przewidujących m.in. pomoc dla dużych przedsiębiorstw, mogła by być rozważana dodatkowa pomoc finansowa dla spółek z sektora górnictwa. Uważamy, że o ile zrozumiałe jest tymczasowe wsparcie pracodawcy by zapewnić osłony pracownikom, tak niezrozumiałe byłoby próby udzielania kolejnej pomocy publicznej dla nierentownego, przyczyniającego się do pogłębiania kryzysu klimatycznego i bazującego na paliwach kopalnych sektora - pod pretekstem rozwiązań antykryzysowych w związku z pandemią covid-19.

Warto odnotować, iż sektor górnictwa znajduje się w sytuacji kryzysowej od wielu lat, niezależnie od trwającej obecnie pandemii, a kolejno podejmowane próby restrukturyzacji kończyły się niepowodzeniem. W roku 2019 sektor górnictwa odnotował ponad 1 mld zł straty netto (do czego przyczyniła się w szczególności utrata wartości aktywów). Wydajność wydobywania węgla kamiennego w ostatnich latach spadała - w roku 2019 była niższa niż 10-15 lat temu¹ i towarzyszył jej wzrost kosztów produkcji węgla. Rośnie ilość niesprzedanego węgla na zwalach przy kopalniach i elektrowniach - szacuje się, iż obecnie leży tam ok. 15 mln ton węgla kamiennego. W ostatnich latach wzrastało dodatkowo zadłużenie górnictwa - z 12,7 w 2018 do 14,8 mld zł w roku 2019². Rosnące koszty wydobywania, spadający popyt na węgiel, spadające ceny węgla na świecie, wycofywanie się instytucji finansowych z biznesów węglowych, a także polityka klimatyczna Unii Europejskiej to tylko niektóre z czynników, które w przyszłości będą pogłębiać złą sytuację górnictwa.

Trudna w poprzednich latach była także sytuacja największej polskiej spółki górniczej - PGG, mimo jej dokapitalizowania w sumie na kwotę 3,4 mld zł. Spółka w 2019 roku odnotowała 427 mln zł straty netto (do czego przyczyniła się w szczególności utrata wartości aktywów). Lepsze wyniki PGG osiągała w poprzednich latach, ale jak w swoim wystąpieniu pokontrolnym z czerwca 2019 stwierdza NIK: "W latach 2016-2018 wyniki finansowe netto Spółki poprawiały się od straty (-) 332,0 mln zł w 2016 r. do zysku 86,2 mln zł za 2017 r. oraz 493,4 mln zł za 2018 r., wzrastały także wskaźniki rentowności. NIK zwraca jednak uwagę, że na określoną wartościowo rentowność Spółki wpłynął zastosowany sposób wyceny wartości początkowych nabytych aktywów Kompani Węglowej i Katowickiego Holdingu Węglowego, który w ocenie NIK był nieprawidłowy i skutkowało zaniżeniem ich wartości na poziomie Spółki, co skutkowało zawyżeniem powyższych wyników PGG" oraz "Zdaniem NIK, w badanym okresie nierozwiązanym problemem Spółki była niska wydajność wydobywania oraz nieefektywny system wynagradzania, przekładający się na wysoki udział kosztów stałych (niezależnych od wielkości wydobywania)"³. W bieżącym roku wyniki Spółki zostaną dodatkowo obciążone kosztami podwyżek, które otrzymali pracownicy i pracowniczki PGG (dodatkowy koszt dla PGG szacuje się na 270 mln zł⁴)

W związku z powyższym będziemy uważnie monitorować dalszą pomoc dla sektora górnictwa, w tym PGG, w szczególności pod kątem środków udzielanych dużym przedsiębiorstwom w ramach tarczy antykryzysowej. Jeżeli środki będą wykorzystywane by dokapitalizować firmę lub w innej formie będą służyć sztuczemu podtrzymaniu nierentownego sektora lub przedsiębiorstwa - wykorzystamy wszelkie dostępne możliwości prawne by wykazać

¹ Wysokie Napięcie, 25.02.2020, *Pięć grzechów głównych Polskiej Grupy Górniczej*, <https://wysokienapiecie.pl/26892-piec-grzechow-glownych-polskiej-grupy-gorniczej/>

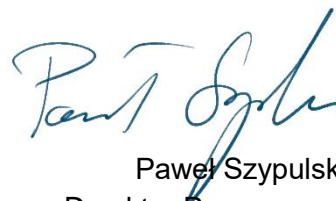
² Wysokie Napięcie, 19.02.2020, *Ogromna strata górnictwa, choć węgiel najdroższy w historii*, <https://wysokienapiecie.pl/27457-ogromna-strata-gornictwa-choc-wegiel-mamy-najdrozszy-w-historii/>

³ NIK, 2019, WYSTĄPIENIE POKONTROLNE, Zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.080.2019 Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 25 czerwca 2019 r. Oraz komentarz NIK: "W latach 2016-2018 wzrostowi średniego wynagrodzenia (o 13 proc.) towarzyszył spadek rocznej wydajności wydobywania na jednego zatrudnionego w Spółce (o 2 proc.)."

⁴ Wysokie Napięcie, 19.02.2020, *Ogromna strata górnictwa, choć węgiel najdroższy w historii*, <https://wysokienapiecie.pl/27457-ogromna-strata-gornictwa-choc-wegiel-mamy-najdrozszy-w-historii/>

bezzasadność udzielanej pomocy, także w ramach mechanizmów i narzędzi dostępnych w Unii Europejskiej, z perspektywy niedozwolonej pomocy publicznej.

Z poważaniem

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Paweł Szypulski', written in a cursive style.

Paweł Szypulski
Dyrektor Programowy
Fundacja Greenpeace Polska